

Citiți lecția din manual: *Secolul fanariot*.

Studiu de caz: Chestiunea Orientală și Principatele Române

1. Contextul internațional

- 1683 - după ultima mare ofensivă otomană în Europa (asediul Vienei), respinsă de austrieci cu ajutorul polonezilor, turcii au început să dea semne de slăbiciune, Imperiul Otoman fiind considerat de rivalele sale „*omul bolnav al Europei*” (problema menținerii sau a împărțirii Imperiului Otoman a purtat numele de „*chestiunea orientală*”);
- 1683-1699 - războiul Ligii Sfinte împotriva Imperiului Otoman ⇒ 26 ianuarie 1699 - semnarea Tratatului de pace de la Karlowitz (Serbia): otomanii au cedat Austriei cea mai mare parte a teritoriului Ungariei și Slavonia, Podolia a revenit Poloniei, și au renunțat la vasalitatea Transilvaniei, transferată habsburgilor;
- în „*chestiunea orientală*” s-au implicat Franța și Marea Britanie, care au considerat că dispariția Imperiului Otoman ar fi deteriorat „*echilibrul european*”: conform acestui principiu, dacă o mare putere și-ar fi sporit forța, aceasta ar fi devenit un pericol pentru celelalte;
- 1710-1812 - s-au desfășurat 6 războaie ruso-austro-turce, în cea mai mare parte pe teritoriul Principatelor Române (Țara Românească și Moldova), aducând grave prejudicii economice, materiale și umane dezvoltării acestora.

2. Războaiele ruso-austro-turce

I. Războiul ruso-turc din 1710-1711: 18-22 iulie 1711 - la Stănilești pe Prut, rușii, aliați cu Dimitrie Cantemir, domnul Moldovei, au fost învinși de otomani. 22 iulie 1711 - semnarea Tratatului de pace de la Vadul Hușilor: rușii le-au cedat turcilor cetatea Azov.

II. Războiul austro-turc din 1716-1718: încheiat cu victoria Austriei. 1718 - semnarea Tratatului de pace de la Passarowitz (Serbia): Imperiul Otoman a cedat habsburgilor Timișoara și Oltenia.

III. Războiul ruso-austro-turc din 1736-1739: conflictul armat s-a încheiat cu ocupația rusească a Moldovei și cu înfrângerea Austriei de către otomani. 1739 - semnarea Tratatului de pace de la Belgrad (Serbia): Oltenia a fost retrocedată Țării Românești, iar Banatul a rămas sub control austriac.

IV. Războiul ruso-turc din 1768-1774: pe parcursul conflictului Imperiul Rus a ocupat Principatele Române și i-a înlăturat pe domnitorii fanarioți. 21 iulie 1774 - semnarea Tratatului de pace de la Kuciuk-Kainargi (Bulgaria): Principatele Române au fost scutite de plata tributului timp de 2 ani, Imperiul Rus a câștigat dreptul de a interveni pentru protejarea Principatelor, iar Austria, cu toate că nu a participat la război, a reușit să anexeze partea de nord a Moldovei, Bucovina (1775).

V. Războiul ruso-austro-turc din 1787-1792: conflictul a fost declanșat de încercarea de punere în practică a „*proiectului grecesc*” (refacerea Imperiului Bizantin și împărțirea posesiunilor otomane din Europa între Imperiul Rus și Austria). 24 iulie 1791 - semnarea Tratatului de pace de la Șiştov (Bulgaria): presați de evenimentele din Franța (Revoluția Franceză), habsburgii au încheiat pacea cu Imperiul Otoman. 1792 - semnarea Tratatului de pace de la Iași: Imperiul Rus a obținut de la otomani teritoriul dintre Bug și Nistru și recunoașterea stăpânirii rusești asupra Crimeei, devenind, astfel, vecinul Principatelor Române.

VI. Războiul ruso-turc din 1806-1812: conflictul armat a fost declanșat de Imperiul Rus, sub pretextul comiterii unor abuzuri de către otomani asupra Principatelor Române. 1812 - rușii au ocupat Principatele și au dorit să le păstreze, dar campania lui Napoleon I (1804-1814; 1815) împotriva Imperiului Rus i-a obligat să renunțe la aceste planuri. 28 mai 1812 - semnarea Tratatului de pace de la București: s-a prevăzut anexarea de către Imperiul Rus a teritoriului dintre Prut și Nistru (Basarabia), Imperiul Otoman consimțind această cedare în urma mituirii delegaților turci și a trădării domnului fanariot Alexandru Moruzi (Moldova: 1792-1793, 1802-1806 și 1806-1807; Țara Românească: 1793-1796 și 1799-1801).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=PIFX9NJHGZw>

<https://www.youtube.com/watch?v=H4olHQrikIg>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Chestiunea Orientală și Principatele Române

Citiți cu atenție textul de mai jos și apoi răspundeți la următoarele cerințe:

Războaiele ruso-austro-turce

- a. 1698-1699 - război austro-otoman, s-a încheiat cu pacea de la Karlowitz - Transilvania a intrat sub stăpânire habsburgică;
- b. 1710-1711 - război ruso-turc - cetatea Hotin a trecut sub control otoman;
- c. 1716-1718 - război austro-otoman - prin pacea de la Passarowitz Banatul și Oltenia au trecut sub stăpânirea Austriei;
- d. 1735-1739 - război ruso-austro-turc - Pacea de la Belgrad - Oltenia a fost restituită Țării Românești;
- e. 1768-1774 - război ruso-otoman - Țările Române au fost scutite de tribut timp de 2 ani, fiind confirmată autonomia Principatelor, dreptul Imperiului Rus de a interveni în Principate, iar Austria a anexat Bucovina;
- f. 1787-1791 - război ruso-austro-otoman - Imperiul Rus a ajuns vecinul Moldovei prin anexarea teritoriului dintre Bug și Nistru;
- g. 1806-1812 - război ruso-otoman - Basarabia a fost cedată Imperiului Rus.

1. Enumerați pierderi teritoriale suferite de Principatele Române în perioada războaielor ruso-austro-turce.

2. Menționați, pe baza textului, teritoriile pierdute de Țările Române în fața Imperiului Rus pe parcursul războaielor ruso-turce.

3. Prezentați contextul istoric în care Moldova a fost nevoită să cedeze către forțele habsburgice Bucovina în anul 1775.

BIBLIOGRAFIE:

1. Soare, Aurel Constantin, Cojocaru, Daniela Ana, Grozav, Gabriel, Pavelescu, Alina, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
2. Stoica, Stan (coordonator), Băluțoiu, Valentin, Becheru, Dragoș Sebastian, Bilcea, Valentina, Bondar, Ancuța, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
3. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București, 2020.
4. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
5. Giurescu, Constantin C., *Istoria Românilor*, Editura ALL, București, 2019.
6. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
7. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
8. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
9. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
10. Hitchins, Keith, *Scurtă istorie a României*, Editura Polirom, Iași, 2015.

